

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

NURULLAH EFE VE HALKIN KURTULUŞ PARTİSİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2017/20127
Karar Tarihi : 7/6/2017

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Nuri NECİPOĞLU
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör Yrd. : Ceren Sedef EREN
Başvurucular : 1. Nurullah EFE
2. Halkın Kurtuluş Partisi
Vekili : Av. Doğan ERKAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, 16/4/2017 tarihli halkoylaması devam ederken Yüksek Seçim Kurulu tarafından sandık kurulu mührü taşımayan oy pusulası ve zarfların geçerli sayılmasına dair karar nedeniyle seçme hakkı ve bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/4/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanun'la gerçekleştirilen anayasa değişikliğine ilişkin halkoylaması 16/4/2017 tarihinde yapılmıştır.

6. Halkoylaması devam ederken Yüksek Seçim Kurulu tarafından, bazı sandık kurullarının seçmene oy pusulası ve zarflarını sandık kurulu mührüyle mühürlemeden verdikleri yolundaki şikâyetler üzerine sandık kurulu mührü taşımayan oy pusulası ve zarfların dışarıdan getirilerek kullanıldığı kanıtlanmadıkça geçerli sayılmasına karar verildiği duyurulmuştur.

7. Yüksek Seçim Kurulu tarafından gönderildiğine dair şüphe bulunmayan hâllerde sandık kurullarının hata veya ihmali sonucu mühürlenmeyen oy zarfı ve

pusulası ile kullandırılan oyların geçerli kabul edilmesi gerektiğine dair 16/4/2017 tarihli ve 2017/560 sayılı gerekçeli karar ise 18/4/2017 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu İnternet sitesinde yayımlanmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

8. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 1 No.lu Protokol'ün "*Serbest seçim hakkı*" kenar başlıklı 3. maddesi şu şekildedir:

"*Yüksek Sözleşmeci Taraflar, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde, makul aralıklarla, gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler.*"

9. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesine ilişkin uygulamasında, yalnızca yasama yetkisi kullanan organların seçiminde serbest seçim hakkının güvence altına alındığını kabul etmiştir. *Matthews/Birleşik Krallık* (B. No: 24833/94, 18/2/1999, §§ 45-54) kararında Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi kapsamında yaptığı kabul edilebilirlik incelemesinde AİHM, öncelikle Avrupa Parlamentosunun yasama organı niteliğini tartışmış ve sahip olduğu yetkilerin özü itibarıyla yasama etkisi doğurduğundan bahisle Avrupa Parlamentosu seçimlerinin serbest seçim hakkı kapsamında incelenebileceğine karar vermiştir. Yine *Vito Sante Santoro/İtalya* (B. No: 36681/97, 1/10/2004, §§ 50-53) kararında, bölgesel konseylerin niteliği itibarıyla yasama yetkisi kullandığı gerekçesiyle bölgesel konsey seçimlerinde serbest seçim hakkının öngördüğü garantilerin sağlanması gerektiğine hükmetmiştir. *Rasul Guliyev/Azərbaycan* (B. No: 35584/02, 27/5/2004, § 5) kararında ise AİHM, Azerbaycan Anayasası'nın devlet başkanına kanunları onaylama veya veto etme yanında başkanlık kararnameleri ve emirnameleri çıkarma yetkisi verdiğini ancak bu yetkinin yasama yetkisinden farklı olduğunu vurgulamak suretiyle devlet başkanı seçimlerinin ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesinde yer alan "*yasama organının seçimi*" kapsamında kabul edilemeyeceğini belirtmiştir.

10. *X/Birleşik Krallık* (B. No: 7096/75 [Komisyon kararı], 3/10/1975, Kararlar ve Raporlar, s. 165, § 2) kararında Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (Komisyon), serbest seçim hakkının öngördüğü garantilerin yasama yetkisi kullanan organların seçimiyle sınırlı olduğunu vurgulamış ve Birleşik Krallık'ın Avrupa Ekonomik Topluluğuna üye olmasına ilişkin halkoylamasının yasama organı seçimiyle ilgili olmadığı gerekçesiyle serbest seçim hakkı kapsamında incelenemeyeceğini kabul etmiştir. Komisyon, *Bader/Avusturya* (B. No: 26633/95 [Komisyon kararı], 15/5/1996, § 4) kararında da aynı gerekçeyle Avusturya'nın Avrupa Birliği'ne üyeliğine dair anayasal değişiklik için yapılan halkoylamasının serbest seçim hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceğine ve taraf devletlerin söz konusu hak bağlamındaki yükümlülüklerinin halkoylamalarını da içerecek şekilde genişletilmesinin mümkün olmadığına karar vermiştir. Aynı şekilde AİHM de *McLean ve Cole/Birleşik Krallık* (B. No: 12626/13 ve 2522/12, 11/6/2013, §§ 31-33) kararında halkoylamalarının serbest seçim hakkı kapsamında incelenemeyeceğine ilişkin yerleşik içtihadından ayrılmasını gerektiren bir durum bulunmadığından bahisle milletvekillerinin seçilme şekillerini değiştiren alternatif oy sistemine ilişkin halkoylamasında serbest seçim hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyeti "konu bakımından yetkisizlik" (*ratione materiae*) nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

11. Mahkemenin 7/6/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

12. Başvurucular, Yüksek Seçim Kurulu tarafından mühürsüz oy pusulası ve zarflarına ilişkin olarak alınan kararın Kanun'a, hukuk güvenliği ve hukuki belirginlik ilkelerine açıkça aykırı olduğunu; bu sebeple Anayasa'nın 67. maddesinde öngörülen seçme hakkı ve bağlantılı olarak etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

14. Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

15. Anayasa'nın 67. maddesinin birinci fıkrasına göre *"Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir."* Ancak anayasal bir hak olarak düzenlenen halkoylamasına katılma hakkının bireysel başvuruya konu olabilmesi için aynı zamanda Sözleşme veya Türkiye'nin taraf olduğu ek Protokoller tarafından da korunması gerekir.

16. AİHM, Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesinde yer alan *"yasama organı"* kavramını ulusal parlamentolar ile sınırlı tutmamakta, sahip olduğu yetkilerin niteliğini değerlendirerek özü itibarıyla yasama yetkisi kullandığına karar verdiği ulusal ya da uluslararası organların seçimini de serbest seçim hakkı kapsamında görmektedir (bkz. § 9). Bununla birlikte anılan maddede düzenlenmiş olan serbest seçim hakkının sunduğu güvenceler, özü itibarıyla yasama yetkisi kullanan organların seçimleriyle sınırlı olup halkoylamaları Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi kapsamında değildir (bkz. § 10). Bu bağlamda Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi kapsamı dışında kalan başvuru konusu halkoylamasında serbest seçim hakkının ihlal edildiği iddiasının Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan bir hakka ilişkin olmadığı görülmektedir.

17. Öte yandan Yüksek Seçim Kurulu kararları, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrası gereği yargı denetimi dışında bırakıldığından Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuru konusu olamayacağına dair 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca da başvurunun iddialarının bireysel başvuruya konu edilmesi mümkün değildir (*Atıla Sertel* [GK], B. No: 2015/6723, 14/7/2015, §§ 37- 40).

18. Açıklanan nedenlerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle,

A. Başvurunun *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 7/6/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ